

Nā, ko ngā pātai āhua whaikiko ake ki ngā mahi i mahia, ki ērā rānei e hiahia ana ētahi kia mahia, kei reira kē he tino kōrero hei whakaatu māku i konei.

Kei te kōrero o tua ake nei he whakamārama ki te āhua o ngā rōpū. Heoi anō, mō te tūpono tipakopako kē te mahi a te kaupānui, me paku whakamārama anō i āiane. I whakaritea kia rima ngā rōpū mahi, e rua ngā rōpū i āta whakatakotohia i runga anō i te matatau o ngā mea o roto, engari kei runga ake tētahi i tētahi. Ko ngā mea o roto i te rōpū tino matatau, he tāngata i tipu ake ki te reo, kua hia kē rānei te roa ōna e āta whaiwhai ana i te reo hei reo matua mōna. Ko te rōpū tuarua (ā-matatau tāku e mea nei) i āhua pērā anō, arā, ko te nuinga kua neke atu pea i te tekau tau e takahi ana i ngā huanui, i ngā maheu, i ngā pokatata, i ngā ara katoa e ātaahua ake ai tō rātou reo.

I muri mai o ēnei, ko ētahi rōpū e toru e āhua ōrite ana te matatau. Heoi anō, i pērā te whakaaro i te wā i wehewehe haeretia ai tēnei hunga. Engari ko tētahi o ngā whakahē i puta ake, me tika ake te mahi whakarōpū i te tangata kia kore ai e noho tahi te whakaputa mōhio rāua ko te wahangū. Kua tirohia tēnei āhuatanga mō ngā hui o muri atu, engari taihoa nei kōrerotia ai.

Ko tētahi anō o ngā huatau i kaha te puta e pā ana ki te āhua o ngā rōpū, me iti ake ngā rōpū kia nui ake ai te wā ka pau ki ngā hiahia o ia ākonga. He tika tēnei kōrero, engari i āhua kikī rawa ai, he kore nō mātou i mōhio ka eke te nui o ngā ākonga ki te whitu tekau. Koinā te mate nui o te kore e āta whakamōhio mai i mua noa mai o te hui, ka hē noa iho ngā whakarite ki te taha whakaako. Nō reira mō ngā hui o muri atu, kei noho koutou ka waiho rawa tā koutou urutomo mai kia torengi kē te rā.

Arā anō te huatau i mahuta ake mō te āhua ki ngā rōpū, ko te āhua tonu o te tikanga whiriwhiri rōpū. E kī nei ētahi, me noho *ā-karangatanga* kē mō tētahi o ngā rā o te kura, kia whai ai ko tēnā i āna tino

kaupapa, ko tēnā i āna. Māna noa ake e kore he hiahia motuhake tō tēnā, tō tēnā momo kura, momo wāhi mahi rānei, nō reira he āhuatanga whai tikanga anō pea tēnei hei whakaaro ake mā te Taura Whiri me te hunga ako ka puta ake ki Waimārama. E whakaaro noa ana au ko tētahi o ngā tino mahi mā ngā kaiwhakaako i roto i ngā akomanga rumaki, he whakamahi i ngā kupu hou o roto i ngā marautanga reo Māori, kia waia ai ō rātou hinengaro, ō rātou arero ki aua kupu. Engari mō te hunga kei te kāinga kē, kei tētahi tari kāwanatanga rānei e whakamahi ana i te reo, ko te reo e tika ana mō ērā wāhi, koinā kē pea tā rātou e pīrangi ana. Heoi anō hei whakaaro ake.

I raua atu he pātai mō te whaihua o ia momo mahi i whāia i te kura. Ki tā te tino nuinga, e tino whaihua ana ngā mahi e pā ana ki:

- te whakatakoto tika i te kupu
- te ako kupu hou
- te whakapūioio i te reo kōrero
- ngā kiwaha
- ngā whakataukī
- ngā mahi whakamāori

Ko ngā mahi whakapākehā anake te wāhanga kāore i tino rata mai te katoa, engari nā te rōpū tino matatau kē te nuinga o ngā whakahoki whakahē i tēnei mahi, ka mutu, kāore i pērā rawa tā rātou tapi mai. Kotahi te tangata i roto i te tokotoru o tērā rōpū i pērā mai te kōrero. Engari he tika pea kia tū te ihu o te rōpū matatau ki tēnei mahi, i te mea kāre nei ō rātou hiahia ki te reo Pākehā hei whakaatu i tō rātou mātau ki te reo Māori. Ka taea noatia tērā ki te reo Māori anō.

Engari anō te tauira e mea ana ki te tū hei “kaiwhakamāori” ā tōna wā. E tutuki pai ai tērā mahi, me tangata tino matatau ki ngā kupu, ki ngā rehu, ki ngā aha, ki ngā aha o ngā reo e rua. Nō reira koutou o tērā rōpū e hiahia ana ki te whai i tērā mahi, kaua e waiho atu te reo Pākehā ki tahaki kia tū